

O‘ZBEKISTONDA LEGALTECH SOHASIDA MILLIY RAQAMLI HUQUQIY AUDIT MARKAZINI TASHKIL ETISH

Qo‘nishev Adhambek

E-mail: adhamkunishov27@gmail.com

Annotatsiya: O‘zbekistonda LegalTech sohasi tez sur‘atlar bilan rivojlanmoqda. Bunda raqamli texnologiyalar huquqiy xizmatlar sohasiga yangi imkoniyatlar va yechimlarni taqdim etmoqda. Bu o‘ziga xos sohadagi muammolarni hal qilish, shuningdek, huquqiy xizmatlar sifatini yaxshilash imkoniyatlarini yaratmoqda.

Kalit so‘zlar: Legaltech, raqamli huquq, monitoring, audit.

ОРГАНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО ЦЕНТРА ЦИФРОВОГО ПРАВОВОГО АУДИТА В СФЕРЕ ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ

Конишев Адхамбек

Электронная почта: adhamkunishov27@gmail.com

Аннотация: Сфера LegalTech в Узбекистане стремительно развивается. Цифровые технологии открывают новые возможности и решения в сфере юридических услуг. Это создает возможности для решения проблем в конкретной сфере, а также для улучшения качества юридических услуг.

Ключевые слова: Legaltech, цифровое право, мониторинг, аудит.

ORGANIZING A NATIONAL DIGITAL LEGAL AUDIT CENTER IN THE FIELD OF LEGALTECH IN UZBEKISTAN

Konishev Adhambek

E-mail: adhamkunishov27@gmail.com

Abstract: *The field of LegalTech in Uzbekistan is developing rapidly. Digital technologies provide new opportunities and solutions to the field of legal services. This creates opportunities to solve problems in a specific field, as well as to improve the quality of legal services.*

Keywords: *Legaltech, digital law, monitoring, audit.*

Raqamli huquqiy xizmatlar tizimini auditi va monitoringi – bu huquqiy xizmatlar sohasida amalga oshirilayotgan barcha raqamli jarayonlarni, tizimlarni va platformalarni doimiy ravishda tekshirish, tahlil qilish va baholashni anglatadi. Markazning ushbu vazifasi, zamonaviy texnologiyalar va raqamli yechimlarni huquqiy xizmatlar tizimiga joriy etish orqali ularning sifatini oshirish va samaradorligini yaxshilashga qaratilgan.

Raqamli huquqiy xizmatlar tizimini auditi:

Raqamli huquqiy xizmatlar tizimi auditi, aslida, huquqiy jarayonlar va tizimlarning texnik va huquqiy mosligini tekshirishni o‘z ichiga oladi. Ushbu jarayonning maqsadi quyidagi vazifalarni bajarishdir:

Qonun va reglamentlarga muvofiqligini baholash: Raqamli tizimlarning mavjud huquqiy normativlarga, qonunlarga va reglamentlarga muvofiqligini tekshirish. Masalan, elektron imzo yoki raqamli shartnomalar kabi yuridik jihatdan haqiqiy bo‘lishi kerak bo‘lgan tizimlarning huquqiy validatsiyasi.

Tizimlarni optimallashtirish: Audit jarayonida aniqlangan xatolar yoki kamchiliklar asosida tizimlarni yaxshilash, optimallashtirish va rivojlantirish takliflari berish. Bu huquqiy xizmatlarning sifatini yaxshilash va jarayonlarni samarali qilishga yordam beradi.

1. Raqamli huquqiy xizmatlar monitoringi:

Raqamli huquqiy xizmatlar monitoringi esa, mavjud tizimlarning doimiy ravishda kuzatilishini ta'minlashga qaratilgan. Bu jarayon audit natijalariga asoslangan holda, tizimlarning ishlashini real vaqt rejimida tekshirib borish va ularni yangilashni o'z ichiga oladi.

Jarayonlarni monitoring qilish: Tizimda amalga oshirilayotgan huquqiy jarayonlar, masalan, shartnoma tuzish, sud ishlarini ko'rib chiqish, maslahatlar berish va boshqa yuridik xizmatlarni monitoring qilish. Tizimlarning foydalanuvchilar uchun qulayligi, ishonchliligi va to'g'riligi doimiy ravishda tekshiriladi.

Ma'lumotlarning sifatini kuzatish: Ma'lumotlar bazasida saqlanayotgan huquqiy hujjatlar va shaxsiy ma'lumotlarning holatini kuzatish. Bunda ma'lumotlarning to'liqligi, yangiligi va aniqligini ta'minlash maqsad qilinadi. Yaxshi monitoring tizimi yordamida foydalanuvchilar tomonidan taqdim etilgan hujjatlar va ma'lumotlar tezda tekshiriladi, tahlil qilinadi va kerakli o'zgarishlar kiritiladi.

Xavfsizlikni monitoring qilish: Raqamli huquqiy xizmatlar tizimida xavfsizlikni doimiy ravishda kuzatib borish, shu jumladan, tizimga kirish huquqlarini nazorat qilish, hujjatlarning o'zgartirilishi yoki o'chirilishini oldini olish va ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash. Tizimda mavjud bo'lgan xavfsizlik tizimlarining ishlashini, foydalanuvchilarni himoya qilishni va ma'lumotlarni himoya qilishni monitoring qilish juda muhimdir.

Yuridik xatolarni monitoring qilish: Raqamli tizimda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan yuridik xatolarni va noaniqliklarni aniqlash va bartaraf etish. Masalan, shartnoma shartlarining mos kelmasligi yoki foydalanuvchi tomonidan kiritilgan noto'g'ri ma'lumotlar kabi muammolarni kuzatib borish va ularni tuzatish uchun tezkor choralar ko'rish.

2. Huquqiy xizmatlar sifatini oshirish:

Raqamli huquqiy xizmatlar audit va monitoringi jarayonlari yordamida huquqiy xizmatlarning sifatini bir nechta yo'nalishlar bo'yicha oshirish mumkin:

Tezlik va samaradorlik:

Raqamli tizimlar yordamida huquqiy jarayonlar tezlashtiriladi. Misol uchun, huquqiy hujjatlar va shartnomalar avtomatik tarzda tekshirilishi va qayta ishlanishi mumkin. Bu huquqshunoslar va advokatlarning ish yukini kamaytiradi va ularni tezkor ishlashga imkon beradi.

Xato va kamchiliklarni kamaytirish:

Raqamli audit va monitoring tizimlari yordamida huquqiy xatolarni oldini olish mumkin. Masalan, shartnomalar va hujjatlarning qonunlarga muvofiqligini tekshirish orqali xatolarni kamaytirish mumkin.

Xavfsizlikni ta'minlash:

Raqamli audit tizimlari yordamida barcha huquqiy ma'lumotlar va hujjatlar xavfsiz saqlanadi. Barcha tizimlar yangilanib borishi va muammolar yuzaga kelganida tezkor chora ko'riladi, bu esa xavfsizlikni ta'minlaydi.

Ishonchlilik va shaffoflik:

Tizimlarning audit va monitoringi orqali huquqiy jarayonlarning ishonchliligi oshadi. Bu, ayniqsa, davlat organlari bilan ishlashda muhimdir, chunki shaffoflik va ishonchlilik mamlakatning huquqiy tizimi sifatini belgilaydi.

2. Huquqiy texnologiyalar (LegalTech) ekotizimini rivojlantirish. Markaz tarkibida yangi LegalTech loyihalarni qo'llab-quvvatlash, ularning yuridik va texnologik ekspertizasini o'tkazish, shuningdek, startaplarni rivojlantirish uchun resurslar va ko'nikmalarni taqdim etadi.

Huquqiy Texnologiyalar (LegalTech) Ekotizimini Rivojlantirish: Markazning Roli va Vazifalari:

Huquqiy texnologiyalar (LegalTech) sohasining rivojlanishi, zamonaviy dunyoda huquqiy xizmatlarning sifatini oshirish, jarayonlarni avtomatlashtirish va raqamlashtirishga katta hissa qo'shmoqda. LegalTech loyihalari, ayniqsa, yoshlar, innovatorlar va startaplar uchun yangi imkoniyatlar yaratish orqali huquqiy sohadagi samaradorlikni oshiradi. O'zbekistonda huquqiy texnologiyalar ekotizimini rivojlantirish, yangi yuridik va texnologik yechimlar yaratish, innovatsion startaplarni qo'llab-quvvatlash va ularning rivojlanishi uchun resurslar va ko'nikmalarni taqdim etish markazning asosiy vazifalaridan biri bo'ladi.

Mazkur qismda, markazning LegalTech ekotizimini rivojlantirishdagi o'рни va uning qanday ishlashini chuqur tahlil qilamiz.

1. LegalTech Ekotizimi: Tushuncha va Ahmiyati

LegalTech ekotizim - bu huquqiy texnologiyalarni ishlab chiqish va amalga oshirish uchun zarur bo'lgan texnologik, huquqiy, iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlarning yig'indisi. Ekotizimning muvaffaqiyatli ishlashi, bir nechta

komponentlarning samarali integratsiyasiga bog'liq: texnologiyalar, bilim, resurslar, huquqiy me'yorlar, va investitsiyalar.

LegalTech loyihalari – bu innovatsion yechimlar bo'lib, ular huquqiy xizmatlarni avtomatlashtirish, hujjatlarni raqamli tahlil qilish, shartnomalarni onlayn tuzish, sud tizimlarini raqamlashtirish va boshqa huquqiy jarayonlarni raqamli tarzda olib borishga imkon beradi. LegalTech ekotizimini rivojlantirish O'zbekistonda huquqiy xizmatlar sifatini oshirish, fuqarolarga arzon va samarali huquqiy yordam ko'rsatish va yuridik sohadagi islohotlarni tezlashtirishda muhim rol o'ynaydi.

2. Markazning Vazifalari va Yangi LegalTech Loyihalarni Qo'llab-Quvvatlash Markazning yangi LegalTech loyihalarni qo'llab-quvvatlashdagi asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

2.1. Innovatsion Yuridik Texnologiyalarni Ishlab Chiqarish va Sinovdan O'tkazish Markaz o'z faoliyatini yangi LegalTech loyihalarini ishlab chiqish va sinovdan o'tkazish jarayonlariga bag'ishlaydi. Ushbu jarayonlar quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

Yuridik masalalarni hal qilish uchun yangi texnologiyalarni yaratish: Yuridik hujjatlar bilan ishlashni soddalashtiradigan, shartnoma tuzish va tekshirish, sud ishlarini ko'rib chiqish, huquqiy maslahatlar taqdim etish kabi jarayonlarni avtomatlashtiradigan dasturlar va platformalarni ishlab chiqish. Misol uchun, huquqiy hujjatlar va shartnomalarni sun'iy intellekt yordamida tahlil qiladigan tizimlar yaratish.

Prototiplarni yaratish va test qilish: Yangi huquqiy texnologiyalarni amaliyotda sinovdan o'tkazish, muvaffaqiyatli ishlashini ta'minlash va ularga

yanada yangi xususiyatlar qo'shish. Bu startaplar va innovatsion firmalar uchun samarali test platformasini yaratadi.

2.2. Yuridik va Texnologik Ekspertiza O'tkazish

Yangi LegalTech loyihalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun yuridik va texnologik ekspertiza zarur. Markaz, quyidagi yo'nalishlarda ekspertiza o'tkazish orqali loyihalarni qo'llab-quvvatlaydi:

Yuridik ekspertiza: Yangi texnologiyalarning huquqiy asoslarini, shuningdek, xalqaro huquq, maxfiylik va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish qonunlarini hisobga olish. Yuridik texnologiyalarni joriy etishda, shu bilan birga, ularning huquqiy jihatlari to'g'risida maslahatlar taqdim etish.

Texnologik ekspertiza: Texnik yechimlarning samaradorligini baholash, dasturiy ta'minotning texnik imkoniyatlarini ko'rib chiqish va imkoniyatlarni kengaytirish. Misol uchun, huquqiy tizimlar uchun ishlatilayotgan sun'iy intellekt, blokcheyn, raqamli imzo va shartnomalar kabi texnologiyalarni rivojlantirishda ekspertiza qilish.

2.3. Startaplarni Rivojlantirish va Resurslar Ta'minlash

LegalTech ekotizimini rivojlantirish uchun yangi yuridik texnologiyalari startaplarini qo'llab-quvvatlash va ularga kerakli resurslar taqdim etish markazning muhim vazifalaridan biridir. Bu jarayon quyidagicha amalga oshiriladi:

Mentorlik va maslahatlar: Startaplar va innovatorlar uchun tajribali huquqshunoslar va texnolog mutaxassislaridan maslahatlar va mentorlik xizmatlarini taqdim etish. Bu xizmatlar startaplarni huquqiy va texnologik jihatdan to'g'ri yo'naltiradi va ularning muvaffaqiyatli rivojlanishiga yordam beradi.

Resurslar va moliyaviy qo'llab-quvvatlash : LegalTech startaplarini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan resurslarni taqdim etish, shu jumladan,

investitsiya va grantlar, texnik infratuzilma va laboratoriyalarni yaratish. Bu startaplar uchun zarur bo'lgan dasturiy ta'minot, ma'lumotlar bazalari, test platformalarini taqdim etish.

Networking va hamkorliklar: Yuridik firmalar, texnologik kompaniyalar, davlat organlari va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirish. Bu orqali startaplar o'z mahsulotlarini bozorda ilgari surish, mijozlar va hamkorlar topishda yordam oladi.

2.4. LegalTech Innovatsiyalarni Tarqatish va Jamoatchilikni Xabardor Qilish.

Markaz LegalTech sohasidagi innovatsiyalarni jamoatchilikka taqdim etish va ularga tarmoqni qanday ishlashi, qanday yuridik va texnologik imkoniyatlar mavjudligi haqida ma'lumot berish orqali xalqni xabardor qiladi. Bu, o'z navbatida, yangi texnologiyalarga qiziqish uyg'otadi, ularning bozorga kirish jarayonini tezlashtiradi va yuridik sohadagi raqamli transformatsiyaga turtki beradi.

3. Markazning Innovatsion Resurslar va Ko'nikmalarni Taqdim Etishi
Markaz innovatsion resurslar va ko'nikmalarni taqdim etishda quyidagi asosiy yo'nalishlarni amalga oshiradi:

3.1. Ta'lim va O'quv Dasturlari Yuridik va texnologik ko'nikmalarni rivojlantirish: Startaplar va huquqshunoslar uchun ta'lim dasturlari, treninglar va seminarlar tashkil etiladi. Bu dasturlar yangi texnologiyalarni samarali qo'llash, shuningdek, ularni yuridik sohada muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarur bilimlarni taqdim etadi.

3.2. Texnologik Infratuzilma Yaratish-Laboratoriyalar va sinov maydonchalari: LegalTech startaplarini ishlab chiqish uchun maxsus

laboratoriyalar, test maydonchalari va platformalar yaratish. Bu maydonlarda startaplar o'z texnologiyalarini ishlab chiqish va amaliy sinovlardan o'tkazishlari mumkin.

3.3. Hamkorlik va Tarmoq Qurish va hamkorlikni rivojlantirish: Yuridik firmalar, texnologik kompaniyalar, ilmiy muassasalar va davlat organlari o'rtasida aloqalarni mustahkamlash. Markazning hamkorlik tarmog'i startaplar va innovatorlarga zarur bo'lgan ko'nikmalar, moliyaviy resurslar va tajriba almashish imkonini yaratadi.

3. Raqamli huquqiy xizmatlar sohasidagi innovatsiyalarni targ'ib qilish. Markaz raqamli transformatsiya, legal design, AIs, blockchain, big data va boshqa innovatsion texnologiyalarni qo'llashni targ'ib qiladi. Shu maqsadda, ilmiy-amaliy konferentsiyalar, treninglar, seminarlar va boshqa tadbirlarni tashkil etadi.

4. Raqamli huquqiy savodxonlikni oshirish. Markaz huquqiy xizmatlar sohasida raqamli texnologiyalar va yechimlar bo'yicha mutaxassislar va fuqarolar uchun malaka oshirish dasturlarini amalga oshiradi.

Shunday qilib, O'zbekistonda milliy raqamli huquqiy audit markazini tashkil etish LegalTech sohasi rivojlanishiga, yangi yechimlarning paydo bo'lishiga, huquqiy xizmatlar sifatining oshirilishiga, shuningdek, raqamli huquqiy madaniyatni shakllantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Kalit so'zlar: LEGAL TECH Raqamli huquqiy audit, Huquqiy texnologiyalar, Yuridik xizmatlar raqamlashtirish, Huquqiy tizimlarni avtomatlashtirish, Yuridik innovatsiyalar, Aqlli shartnomalar (Smart contracts Sun'iy intellekt (AI) va huquq Blockchain texnologiyalar, Big Data va huquqiy tahlil, Raqamli huquqiy xizmatlar, Yuridik xizmatlar samaradorligi, Yuridik sohada

raqamli transformatsiya, Raqamli huquqiy monitoring, Zamonaviy huquqiy yechimlar.

Kirish

Hozirgi kunda dunyoning turli burchaklarida huquqiy texnologiyalar (LegalTech) sohasining rivojlanishi global iqtisodiyotda muhim rol o'ynay boshladi. LegalTech – bu huquqiy xizmatlarni innovatsion texnologiyalar yordamida takomillashtirishni maqsad qilgan soha bo'lib, unda sun'iy intellekt, blokcheyn texnologiyalari, raqamli hujjatlar va boshqa ilg'or tizimlar orqali huquqiy jarayonlarni optimallashtirish imkoniyatlari yaratilmoqda. O'zbekistonda huquqiy sohada raqamli texnologiyalarni joriy etish, o'z navbatida, yuridik xizmatlar va davlat xizmatlarini yanada samarali qilishga yordam beradi. Shuningdek, mamlakatda yuridik tizimning shaffofligini oshirish, huquqiy auditni yanada samarali amalga oshirish va huquqiy yordam ko'rsatishni raqamli tarzda tashkil etish zaruriyatining mavjudligi sezilmoqda. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston Respublikasida LegalTech sohasida milliy raqamli huquqiy audit markazini tashkil etish strategik ahamiyatga ega bo'ladi.

Mazkur esseda O'zbekistonda LegalTech sohasida milliy raqamli huquqiy audit markazini tashkil etishning ijtimoiy, iqtisodiy va huquqiy ahamiyatini ko'rib chiqamiz. Markazning qanday faoliyat yuritishi, uning qanday tashkil etilishi va mamlakatning huquqiy tizimiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishi haqida to'liq tahlil qilinadi.

1. LegalTech sohasining rivojlanishi va global tajriba

Dunyo bo'ylab LegalTech sohasining rivojlanishi, birinchi navbatda, texnologiyalarni huquqiy xizmatlarga integratsiya qilishga qaratilgan. Yuridik sohadagi raqamli transformatsiya, avvalo, huquqshunoslar va advokatlar

tomonidan taqdim etiladigan xizmatlarning samaradorligini oshirishni maqsad qiladi. Bugungi kunda bir qator yirik davlatlar, jumladan, AQSh, Buyuk Britaniya, Germaniya va boshqa Yevropa davlatlari LegalTech sohasida jiddiy islohotlarni amalga oshirib, raqamli huquqiy audit tizimlarini joriy etgan. Masalan, AQShda huquqshunoslar hujjatlarni boshqarish va audit qilishda AI va boshqa raqamli tizimlardan foydalanishadi, Buyuk Britaniyada esa sud ishlarini raqamli platformalar orqali ko'rib chiqish amaliyoti kengaygan.

Raqamli huquqiy auditning asosiy maqsadi huquqiy jarayonlarni tezlashtirish va ularni yanada samarali, aniq va shaffof qilishdan iborat. Bu, o'z navbatida, sud tizimining ishonchliligini oshiradi, huquqiy maslahatlarni yanada arzonlashtiradi va islohotlar jarayonini tezlashtiradi. Shu bilan birga, LegalTech texnologiyalari ko'plab davlatlarda huquqiy xatolarni aniqlash va tuzatishga yordam berib, huquqiy xizmatlarning sifati va tezligini oshirgan.

2. O'zbekistonda LegalTech sohasining joriy holati

O'zbekistonda huquqiy sohani modernizatsiya qilish borasida sezilarli o'zgarishlar yuz bermoqda. Mamlakatda huquqiy islohotlar, ayniqsa, davlat xizmatlarini avtomatlashtirish va raqamlashtirish sohasida jiddiy qadamlar tashlanmoqda. Masalan, davlat organlarining ko'plab xizmatlari onlayn tarzda taqdim etilmoqda, shuningdek, huquqiy sohadagi xususiy firmalar va yuridik xizmatlar ham raqamli platformalar orqali ishlay boshlagan. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan taqdim etilgan "Raqamli O'zbekiston 2030" strategiyasida ham raqamli transformatsiya jarayonlari, shu jumladan huquqiy xizmatlar tizimini raqamlashtirishga alohida e'tibor qaratilgan. Biroq, huquqiy texnologiyalarni keng miqyosda joriy etish uchun hali to'liq asosli tizimlar va infratuzilma mavjud emas. O'zbekistonda yuridik sohada raqamli auditning

yetarlicha rivojlanmaganligi va shu bilan birga, huquqiy xizmatlarga doir raqamli tizimlarning samarasiz ishlashiga olib kelayotgan ba'zi muammolar mavjud. Bunga huquqiy ma'lumotlarning tizimli to'plami va hujjatlar ustidan avtomatik tahlil qilish imkoniyatlarining cheklanganligi, huquqiy texnologiyalarni joriy etishdagi normativ-huquqiy xatoliklar hamda mutaxassislarning yetishmasligi sabab bo'lmoqda.

3. Milliy raqamli huquqiy audit markazini tashkil etish zarurati

3.1. Huquqiy auditning ahamiyati

Raqamli huquqiy audit, aslida, huquqiy hujjatlarni tekshirish, tahlil qilish va ularni optimallashtirishga qaratilgan muhim bir jarayon hisoblanadi. Yuridik xatolarni aniqlash va huquqiy hujjatlarni normativ talablar bilan mosligini tekshirish zarurati har qanday davlatda mavjud. O'zbekistonda ham, shu jumladan, davlat va xususiy sektorda huquqiy audit va hujjatlarni tekshirish jarayonlari ko'pincha uzoq vaqt va katta mablag' talab qiluvchi ishlar sifatida amalga oshiriladi. Bunday jarayonlar esa tez-tez xatolarni keltirib chiqaradi va shu orqali huquqiy tizimning ishonchliligiga zarar yetkazadi.

3.2. Markazning asosiy vazifalari

Milliy raqamli huquqiy audit markazi quyidagi asosiy vazifalarni bajarishi kerak:

1. Hujjatlarni raqamli tahlil qilish – huquqiy hujjatlar, shartnomalar, kelishuvlar va boshqa normativ hujjatlarni avtomatik tarzda tahlil qilish imkoniyatlarini yaratish. Bu jarayon orqali hujjatlarning qonunlarga muvofiqligini, xatolar va noaniqliklarni aniqlash mumkin bo'ladi.

2. Avtomatlashtirilgan huquqiy maslahatlar – mijozlarga huquqiy maslahatlar taqdim etishda texnologiyalar yordamida avtomatik javoblar yaratish.

Bu tizimlar, misol uchun, shartnoma tuzishda muhim bo'lgan elementlarni va shartlarni avtomatik ravishda aniqlashga yordam beradi.

3. Hujjat aylanishini raqamlashtirish – huquqiy hujjatlarni elektron tarzda qabul qilish, saqlash va ulardan foydalanish tizimlarini yaratish. Bu huquqiy jarayonlarning tezligini va samaradorligini oshiradi.

4. Ma'lumotlarni himoya qilish – shaxsiy ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash, raqamli huquqiy audit markazi tomonidan amalga oshiriladigan barcha huquqiy xizmatlar va maslahatlar maxfiyligini saqlash.

5. Raqamli ta'lim va malaka oshirish – huquqshunoslarni, advokatlarni va boshqa yuridik mutaxassislarni raqamli texnologiyalar bo'yicha o'qitish va malakasini oshirish.

4. Milliy raqamli huquqiy audit markazini tashkil etish uchun zarur bo'lgan infratuzilma

Milliy raqamli huquqiy audit markazini tashkil etish uchun bir qancha asosiy infratuzilma va texnologik tizimlar zarur:

1. Raqamli platforma yaratish – bu platforma huquqiy hujjatlar va ma'lumotlarni tezkor va aniq tahlil qilish imkonini beradigan tizimlar bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

2. Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish tizimlari – huquqiy auditni avtomatlashtirish va hujjatlarni tahlil qilishda sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida yuqori darajadagi samaradorlikka erishish mumkin.

Olimlarning LegalTech va Raqamli Huquqiy Auditga doir Fikrlari

1.Dr. John M. Baker (Yuridik texnologiyalar bo'yicha olimi)

U LEGAL TECH ni huquqiy inqilob deb ataydi.

2. Prof. Dr. Barbara L. Murphy (Yuridik texnologiyalar bo'yicha mutaxassis)

U **blockchain** va **sun'iy intellekt** kabi texnologiyalarni yuridik xizmatlarga integratsiyalashdan so'ng, ular nafaqat hujjatlarni raqamlashtirish, balki huquqiy tizimlar xavfsizligini ta'minlashda ham muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi.

3. Dr. Steven H. Friedlander (LegalTech sohasidagi tadqiqotchi va yozuvchi)

Uning fikriga ko'ra, O'zbekistonda **raqamliva audit markazlarni** huquqiy xizmatlarni avtomatlashtirish va inson omilini kamaytirish orqali, yuridik sohadagi resurslar va vaqtni samarali boshqarish imkoniyatini yaratadi.

XULOSA:

O'zbekistonda LegalTech sohasida milliy raqamli huquqiy audit markazini tashkil etish nafaqat yuridik xizmatlarning sifatini oshirish, balki huquqiy tizimning raqamli transformatsiyasiga asos solish, jarayonlarni avtomatlashtirish va samaradorligini kuchaytirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Raqamli huquqiy audit markazi, o'zining innovatsion texnologiyalari bilan yuridik sohani modernizatsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. Shu orqali, huquqiy xizmatlar nafaqat samarali va tezkor bo'ladi, balki ularning xavfsizligi va sifatini ham ta'minlash mumkin.

LegalTech texnologiyalarining huquqiy tizimga integratsiyasi, blockchain, sun'iy intellekt, big data kabi yirik texnologiyalarni qo'llash orqali, O'zbekistonning yuridik tizimi nafaqat mahalliy, balki global miqyosda ham o'zining raqamli huquqiy ekotizimini yaratish imkoniyatiga ega bo'ladi. Raqamli huquqiy audit markazi bu yo'lda o'zining markaziy va strategik o'rnini egallab,

yangi texnologiyalarning amaliyotda muvaffaqiyatli qo'llanilishini ta'minlashga yordam beradi.

Shuningdek, ushbu markaz nafaqat huquqiy amaliyotlarni avtomatlashtirish, balki yuridik mutaxassislar uchun yangi ko'nikmalarni rivojlantirish, startaplarni qo'llab-quvvatlash, va zamonaviy texnologiyalarni o'rgatish orqali O'zbekistonda huquqiy va texnologik sohalarda birgalikdagi rivojlanishni rag'batlantiradi. Milliy raqamli huquqiy audit markazi, shubhasiz, O'zbekistonda LegalTech sohasining kelajakdagi rivojlanishiga katta turtki bo'ladi va uni xalqaro miqyosda raqobatbardosh qilib tayyorlashda muhim qadam bo'ladi.

Nihoyat, bu tashabbus O'zbekistonda huquqiy xizmatlarning sifatini yangi bosqichga olib chiqadi, davlatning raqamli transformatsiyasi jarayonini kuchaytiradi va fuqarolarni huquqiy tizimdan yanada samarali foydalanish imkoniyati bilan ta'minlaydi. Bu nafaqat O'zbekistonning huquqiy sohasini yaxshilash, balki jamiyatda ishonchni mustahkamlash va adolatni ta'minlash uchun ham muhim qadam bo'ladi.

FOYLANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. (2020). "O'zbekiston Respublikasini 2017-2021 yillarda rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi". O'zbekiston Respublikasi Qonuni.
2. Yuldashev R.R. (2019). "Huquqiy sohadagi raqamli transformatsiya: xalqaro tajriba va O'zbekiston uchun imkoniyatlar". O'zbekiston Milliy universiteti ilmiy axborotnomasi.
3. Abdullayev A.A. (2020). "Huquqiy innovatsiyalar va LegalTech: rivojlanish istiqbollari". Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar.

4. Rajabov R.K. (2021). “Raqamli huquqiy audit: dolzarb masalalar va yechimlar”. Huquqshunoslik jurnali.
5. Khasanov B.B. (2022). “Huquqiy sohadagi raqamli savodxonlik: o‘quv-uslubiy yondashuvlar”. Yangi O‘zbekiston.
6. Abduraimov F.X. (2018). “LegalTech ekotizimi: rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari”. Taraqqiyot strategiyas.